

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

מיילת היום

תופעה

"רחוב סומסום"™, הדמויות הנלוות, זכויות היוצרים, סימני המסחר וזכויות העיצוב הינם בבעלות ובהרשאת Sesame Workshop
© 2013 כל הזכויות שמורות ל-Sesame Workshop

מילת היום

תופעה

ילדים מתעניינים במגוון תופעות ותהליכים בסביבה הקרובה. חקירה אמתית מתרחשת כאשר הילדים מרגישים את החופש לחקור ולהתעניין. סביבה עשירה ומצוידת בכלי חקר מגוונים מזמנת לילדים תופעות והתרחשויות שמזמינות אותם לעסוק בהן ולהתעמק בהן. מומלץ לשלב את הסרטון בעקבות תופעה מעניינת שנצפתה בגן, בסביבה או בבית הילדים במטרה לעודד שיח נרחב סביב תופעה זו.

מה בסרטון?

בסרטון, אביגיל מפהקת ומיד אחריה גם סיוון. כך, יחד הן פוגשות במילה "תופעה" ומבינות שהן חוו תופעה מצחיקה - "תופעת הפיהוקים המדבקים".

פירושה של מילה

הגדרה מילונית (מילון אבן ספיר): עֲבָדָה הַמִּתְגַּלָּה בְּטֶבַע אוּ בְּחִבְרָה וְכִדּוּמָה; (בהשאלה) אָדָם מִיָּחָד בְּמִינוֹ (עממי).

הגדרת המילה בסרטון - תופעה היא שינוי מעניין שקורה בסביבה שלנו. אנחנו שמים לב לשינוי שחוזר על עצמו כמה פעמים ורוצים להבין למה הוא קורה.

בודקים את ההגדרה

- אפשר לבחור מילה שאינה מוכרת לילדים (מההגדרה) ולבדוק האם המילה מזכירה לנו מילה אחרת מוכרת יותר. לדוגמה: תופעה, הופעה, מופיע, מופע. ניתן להסתייע במילון.
- ניתן להציע לילדים למצוא קשר בין המילים שמופיעות בהגדרה כגון: שינוי מעניין, רוצים להבין מה קורה ולמה זה קורה ומתי זה יקרה עוד פעם.

מילים טובות

מילים שיש בהן פוטנציאל להעשרה ולהעמקת השיח בגן הילדים

- מופע
 - הופעה
 - חזרה
 - הפתעה
 - אירוע חד-פעמי (מאורע חד-פעמי)
- קשר עם מילים נוספות מהסדרה - להתבונן, תצפית, השוואה, מדען/מדענית, יומן

בואו נדבר על זה (בעקבות הצפייה בסרטון)

הצעות לעידוד השיח סביב נושאים שיש בהם פוטנציאל לעניין את הילדים ולהעשיר את השיח סביב הדמויות המעורבות ותהליכי החקר של הסביבה הקרובה

- איזה אירוע התרחש בסרטון? איזה שם אתם הייתם נותנים לתופעת הפיהוקים המדבקים?
- האם גם אתם הרגשתם צורך לפהק כשראיתם את אביגיל וסיון מפהקות?
- מי מכיר תופעות מצחיקות אחרות (חוץ מפיהוקים מדבקים)?
- האם אתם מכירים תופעות מצחיקות שחוזרות על עצמן - כל פעם ש... אז...
- איזו תופעה מעניינת גיליתם בעצמכם?

הלכה למעשה

שלל רעיונות לפעילויות וליישום חווייתי בגן הילדים

- **שיחה בשניים:** נעודד את הילדים להבחין בתופעות בסביבת הגן - בשולחן המים, בארגז החול, בשביל המוביל לגן. מומלץ לעודד את הילדים לשתף את חבריהם: זאת הפעם הראשונה ש... שמתי לב ש...; מעניין ש...
- ניתן לצפות בפרק "[מה קרה לקרטיבים?](#)" מהסדרה "[רחוב סומסום - מגלים סקרנות](#)" שבה הקרטיבים הופכים לנוזל. בעקבות הצפייה בסרטון ניתן להכין קרטיבים בטעמים שונים בגן ולעקוב אחרי תהליך הפיכתם לקרח.
- כדאי לצפות בסרטון: "[רחוב סומסום - מגלים סקרנות](#)" בפרק על מופע הירח. בעקבות הצפייה ניתן להזמין את הילדים לעקוב אחרי מופע הירח בשמים בשעות היום, בשבוע שלפני ירח מלא. נזמין את הילדים לעקוב אחרי הירח, מסלולו בשמים וצורתו.
- **קבוצה קטנה חוקרת:** מתי יופיעו הנמלים? אפשר לעקוב אחרי הופעת הנמלים בעונות השונות ולרשום תגליות והשערות.

תופעה

סביבה והשראה

רעיונות לביטוי המילה בסביבה החינוכית

- לוח תצפיות מעניינות: אפשר להזמין את הילדים לרשום ולעקוב אחרי תופעות שמעניינות אותם. רצוי לאפשר לילדים לציין: מה מעניין אותם? מה הפתיע אותם? מה היו רוצים לדעת?
- תערוכת צילומים שהילדים מצלמים: ניתן להזמין את הילדים לארגן תמונות בתערוכה. הסידור יהיה לפי עיקרון שאותו יבחרו הילדים כגון: לפי סדר, לפי עניין, לפי הילד שמצלם או לפי עיקרון אחר.
- ספריית ציון מכילה ספרים על חיים של מדענים: אפשר להתבונן בתמונות של מדענים ומדעניות בעלי תחומי עניין מגוונים והתופעות שהם חוקרים - אלברט איינשטיין, חוקר תופעות של כוח המשיכה בין גופים בחלל; ג'ין גודאל חוקרת שימפנזים; אייזיק ניוטון חוקר תופעות של אור; ג'ק קוסטו צלל לים כדי לחקור בעלי חיים. רצוי להזמין ילדים להוסיף לאלבום המדענים תמונות של מדענים נוספים המעניינים אותם. אם יש בני משפחה מדענים - כדאי להציגם, את התופעה אותה הם חוקרים ולהוסיף את תמונתם לאלבום.
- תופעה משפחתית - אפשר ליצור מחברת אותה ייקחו הילדים בחופשות. במחברת ניתן לתעד תופעות מעניינות בהן נתקלו ושרצונם לשתף את חברת הילדים בהן.

תנו לאצבעות ללכת...

מבחר סרטונים ואתרים להשראה לגננת

- [נצא אל שלולית החורף בשדה ובחצר הגן](#) (סרט באתר גננט-בוסתנט) - הילדים מתעדים בדרכים מגוונות את המתרחש בשלולית החורף שצמודה לגן. (גודל השלולית המשתנה, בעלי החיים בסביבה, מצב האדמה).
- [מחזוריות בגן הילדים](#) - (פעילות באתר גננט) - ההתבוננות והמעקב אחר תופעות מחזוריות שונות בגן יאפשרו לגלות את הקשר בין תופעות ולהתחיל את בניית המושג מחזוריות כעיקרון בטבע.
- [פרח לא שייך: התבוננות ופליאה](#) (פעילות באתר גננט) - שיחה בין ילדים יכולה ללמד אותנו על הידע שלהם ועל הדרך בה הם מפרשים תופעות שונות.
- [מה עושים כשנתקלים בקושי?](#) (סרט באתר גננט-בוסתנט) - בכל תהליך של תכנון ובנייה הילדים עלולים להיתקל בקשיים: קשיים הם חלק חשוב מתהליך בנייה של דגמים, מכשירים ומבנים.